UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Pauli Segneri E Societate Jesu Qvadraginta Sermones

Segneri, Paolo

Dilingae, 1693

Sermo VI. Die Martis post primam Dominicam. Quanta sit peccatoris, quamque summa stultitia, sese contra Deum opponere.

urn:nbn:de:hbz:466:1-52496

Visual Library

advolutus ſupplex id peterem, fruſtra tamen operam & verba perderem, idque ab ipſis me impetraturum minimè ſperarem. Deſpero, inquam, deſpero: ſed cur? an quia obſtinati ſunt, perfidi, & protervi? id quidem minimè, mi Deus! ſed quia ego peccator ſum. Quâ enim ratione hanc veritatem Auditoribus meis perſuadere confidam, cùm ego eos inter, qui me auſcultant, peſſimus ſim? Tu ergo, mi Deus! defectum meum benignè ſupplere, illúmque ſolum, quem ſuplex efflagito, favorem mihi concedere digneris: unicam nimirum animam ex tot ac tantis præſentibus mihi dona! Ita te per Sanguinem illum ſacratiſſimum, quem in Crucis trunco profudiſti, per liventes illas Vulnerum plagas, per tormenta & agonem meî amore exantlatum obteſtor! Fortunatum me, & felicem! ſi tantum matutino hoc tempore mihi lucrum accederet; quas grates Tibi, quæ laudum encomia rependerem? quantùm bonitatem tuam prædicarem? Saltem ſperare id mihi liceat! Sed quæ illa tandem erit anima? tua forſitan, ô fæmina, quæ tanto tempore inter libidines emarcuiſti, nec iſto è luto eluctari potes? An tu forſitan, Iracunde & furore ſathanico effervescens, luſor projecte, adulter impudens, aut perfide ſicarie? An tu, qui contra conſcientiæ ſtimulos, & animi remorſus gravem peccatorum ſarcinam, tanta annorum intercapedine nunquam integrè depoſuiſti? Animam volo Domine, & perditiſſimam quidem: an eam mihi negas? an forſan injuriam tibi feci, dum unam ſolam peterem? multas ergo ſperabo, & forsã omnes. An non enim, dilecti Auditores, an non in Joſaphati valle ſinguli congregabimur? ne permittite ergo, ut eo in loco à nobis mutuò dividamur, aut ſeparemur; ſed in id unum incumbite, ut ad dexteram locati, ſalvi omnes & ſecuri, ad triumphum & gloriam deſtinati, nemine cum tanta ſua ignomina excluſo, compareamus.

SERMO SEXTUS.

DIE MARTIS POST PRIMAM DOMINICAM.

Cùm intrâſſet Jeſus Hieroſolymam, commota eſt univerſa civitas, dicens, quis eſt hic? & ingreſſus Jeſus in templum DEI, ejecit omnes vendentes, & ementes in templo. Matth. 21.

NEscio, equidem, unde evenerit, Auditores, ut deliri præteritarum ac infelicium ætatum homines, viles plerumque & ignavos deos, potiùs quàm nobiles ac generosos adoraverint. Pervagamini, si lubet, diversos cæcæ gentilitatis populos, & videbitis, eos immensam stupidorum Deorum turmam, saxa motu carentia, truncos & metalla omni ratione ac sensu destituta coluisse. Ægyptum præ aliis delirâsse deprehendo, quæ vix colonum aut agricolam habuit, cui non Deus aliquis in horto suo nascceretur; ad generandos deos solo opus erat ligone; portum omne germinans novum erat Numen; omnis cepa, rupto telluris utero enata, nova Deitas fuit. O animalia fortunata! quò magis sordida & abjecta, eò magis felicia! thus enim & incensum non adolebant aquilis, aut leonibus, sed lacertulis & vermibus. Turpiúsne aliquid reptilium & insectorum est scarabæo? hunc tamen antiquæ Sienis incolæ Deum habebant. Quid testudine ineptius? hanc Troglotytæ adorabant. Bove quid stupidius? hunc fumanti acertâ Helipolitani colebant. Quid olentius caprâ? hanc Mendani supplices coluerunt. Unde tanta stultitia, Auditores, cùm tantam ceteroquin mortalibus sciamus inesse superbiam? an non pudendum, lunato genu vilissimarum creaturarum quisquilias colere, easque tam deformes, tam abominandas? adolere thura abjectissimis animalculis, quæ pedibus contrita calcantur? facile est, si mea me non fallit opinio, solutionem huic dubio invenire: impii illi Idolorum cultores, instinctu naturæ insuperabili agnoscebant, esse aliquod in orbe numen, quod rebus omnibus dominetur: malebant ergo se subjicere DEO vili ac debili, quàm nobili ac potenti. Scelerati oderunt divinam potentiam; sit DEUS, quisquis volet, stupidus licèt ac sensu destitutus, modò sit impotens & imbellis ad vindictam, qualem sibi stultus Marcion finxit. Patrocinatur opinioni meæ Theoderetus, qui Philistæos muscam adorare affirmat, animal immundum & sordidum, eam solùm ob causam, quòd inerme prorsus sit, & aculeo aliisque armis careat; sic enim impunè peccare se posse arbitrantur, posúntque Deum suum, si fortè adversum vel iratum eum sentiunt, vel manu abigere, vel flabello fugare, aut oris anhelitu dissipare, atque ideo; *quem viventem flabellis expellunt, ejus figuram Deum appellaverunt.* q. 3. in 4. Reg.

Tam stolidè delitum hac ætate quempiam esse, non crediderim: non est, O peccatores, non est DEUS, qualem creditis; multò Is potentior est, quàm velitis: timendus ergo, & reverendus est. Videte, hodiernâ die quid agat, ut admiratione attonita tota civitas percunctetur, *Quis est hic?* Ecce enim mitissimus ceteroquin Servator, vultu ad severitatem composito, dexteram flagello armat, circumstantem turbam graviter increpat, invehitur asperè, contortis funiculis cedit, terret omnes, ac reverentiam docet non tan-

tantùm ſuæ perſonæ, ſed etiam parietibus templi DEO dicati debitam. Quid facietis miſeri, ut ictum declinetis? quò abſcondemini infelices? in quod aſylum confugietis? ubinam tuti latebitis? quin meum potiùs conſilium amplectimini, ut ſcilicet ab hoc loco pedem priùs non moveatis, quàm Dei potentiam cum timore, & tremore agnoveritis, atq; unà ſummam peccatoris dementiam, qui eò temeritatis, quis credat? pertingit, ut audeat ſe Deo opponere: *contra omnipotentem*, verba ſunt Jobi, *roboratus eſt*: & inſano faſtu ac ſuperbiâ *tetendit adversùs eum erecto collo.*

Joh. 15. 28.

II. Et verò quis non expaveſcat hodiernâ die, dum intuetur Chriſtum ſævientem in turbas, evertentem ſcamna & ſedilia, fugantem è templo pecudes & animalia, Eccleſiam confuſione, civitatem horrore miſcentem? Illa potentia omni alteri meritò præfertur, quæ debilioribus contenta eſt inſtrumentis, & paucioribus ſubſidiis opus habet. Ut rem exemplo declarem: ſi dixero, Samſonem unius lanceæ gyro integrum Philiſtæorum exercitum ſtitiſſe, ac retrò egiſſe, id certè velut magnæ potentiæ argumentum accipietis; majoris verò, ſi id ſolo armatus enſe effectum dediſſet; maximæ, ſi clavâ: quid ſi dicam, illum temere arreptâ demortuæ aſinæ mandibulâ id effeciſſe? tum enimverò adeo obſtupeſcitis, ut præ illa potentia ludicram exiſtimetis illam, quam in ſummis etiam Principibus veneramur. Errat enimverò, quiſquis eorum potentiam ex eo metitur, quòd in campum egreſſi equitum peditúmque multa millia cum lancearíis & catapultariis præmittant; hoc enim non potentiæ, ſed debilitatis eſt ſignum: argumentum fortitudinis foret, ſi arreptâ Samſonis inſtar mandibulâ, inimicum exercitum in fugam agerent, ſtrage & confuſione hoſtilem campum replerent; tantò enim plus roboris ac potentiæ cenſetur quis habere, quantò vilioribus armis accinctus, majora & illuſtriora facinora patrat. Tale genus potentiæ hodiernâ die in DEI Filio relucet, atque ideo etiam judicavit Chryſoſtomus, DEUM tunc maximè Divinitatis ſuæ ſpecimen dediſſe, cùm ſuperbiam Ægypti, non immiſſis belluis, aut evocatis è ſaltu beſtiis, ſed inſectis viliſſimis ex fæce paludum fregit: *grande ſpectaculum*, inquit, *Deus univerſo orbi præſtitit, cùm ſuperbiam Ægyptiorum non de leonibus & urſis, ſed de ranis domuit & muſcis.*

III. Quæ, cùm ita ſint, Auditores, unde quæſo, tanta vobis, támque proterva audacia, quâ DEUM irritare & offendere audetis? quis vobis ſuggerit animos, tantámque temeritatem, ut non contenti illatis, novas identidem, novaſque injurias illi inferatis? nil intereſt, num fatentes vos reos habeam; facilè enim ipſe animadverto, illam peccandi audaciam ut plurimùm à divitiarum copia, & bonorum abundantia oriri. Nec id nimirum; *pecuniæ enim obediunt omnia*, ut Salomon teſtatur, & vos ipſos quotidiana docet experientia,

Eccl. 10. 29.

rientia. Nullâ re indigeo, dicitis; à nutu meo pendent omnia; si litem forensem placet evincere, ad genium meum serviet Notarius; si effræni libet litare libidini, facilè voluntati meæ morigerantem habebo; si arridet, vindictam de æmulo sumere, ad nutum præsto erit sicarius. Ita nimirum protervi & audaces Deum ipsum aggredimini, ipsique Cœlo insultatis, nummis confisi, quibus omnia obsecundant: *Prov. 10. 11. & 18.* *substantia divitis, urbs fortitudinis ejus*, in proverbiis legimus, *& quasi murus validus circumdans eum.* Sed si omnia pecuniæ obediunt; num illum quoque subjectum censetis, qui pecuniæ Dominus est? edicite, quæso, si DEO murum hunc vestrum, quantumvis opinione vestrâ insuperabilem, demoliri ac dejicere lubet, an colubrinis, aut tormentorum currulium machinis opus habet? an non præcipuam bonorum vestrorum medullam camporum sulci contegunt, tempestati & auræ subjectam? an vobis ad incitas redigendis antiqua renovare prodigia necesse est, dum ætate præteritâ saxis Bononiæ, nostrâ verò memoriâ Budæ plumbo pluit? sed, advertite, quantulo opus sit, ad vos omni spe exuendos! Satis erit, uti fecit Achabo, negare imbrem & pluvias, aut fundos vestros grandini, nebulæ, & insectis in prædam dare; una vermium phalanx, una bruchorum aut locustarum acies sufficit, ut Codro fiatis pauperiores. O quot glorioſos ac superbos divites per hos levis armaturæ milites demissiùs sapere docuit! Nunquid ejectis hoc medio Cananæis Israëlem in eorum terras induxit? an non hisce armis Persarum exercitum, sub rege Sapore ad Nisiben congregatum, profligavit? alium verò sub Carolo Rege, ad Gerundæ mœnia explicatis signis fluctuantem, in turpem fugam conjecit? Diodorum percontemini, *L. 3. c. 1.* qualem in Media excitaverint famem minutissimi passeres; Sabellium interrogate, quomodo Thraciam ranæ *L. 28.* parvulæ depopulatæ sint; à Cromero discite, qualem ruinam Massoviæ vilissimi grilli intulerint: è Plinio exquirite, quali strage Franciam abjectissimæ muscæ vastaverint; Sigonium sciscitamini, quâ victûs & annonæ inopiâ bruchi tenuissimi Italiam flagellaverint: & tum mihi dicite, quantùm Deo necesse sit, ut vos inopes reddat, & miserandos. Sed fortassis reddituum vestrorum proventus annui non isthac basi subsistunt; nec siccitatem forsan, nec undarum eluviem, nec vermes, nec feras formidatis. Ubi ergo spes vestras collocatis? an in cambiis? heu quantùm fallacibus! an in censu? ô quoties deficiente & caduco! in mensis nummulariorum? ô quàm infidelibus! in mercatura? ah quantis periculis obnoxiâ! nunquid navis illa institoria, cui merces vestras commisistis, propitiis à DEO ventis impelli debet? quantâ non curâ opus est, ne allidatur ad scopulum, ne hæreat in arena, ne in prædam pyratis cedat? Quomodo ergo DEUM irritare & offendere audetis Institores? & quidem eo ipso tempore, quo commissa Oceano

for-

fortunarum vestrarum pars maxima fluctuat? sed esto, jam portum jactâ anchorâ puppis vestra teneat, necdum tamen timoris expertes vos esse oportet, cùm & in portu, ut Tertullianus ait, occulti non rarò vortices lateant, & infida sæpe undarum malacia navim submergat: *Vis est & illa navigiis*, quis ignorat? *cùm longè à Capharæis saxis, nullis depugnata turbinibus, nullis quassata decumanis, adulante flatu, labente cursu, lætante comitatu, intestino repentè percussu, cum tota securitate subsidunt.* Quid ergo, si alto etiamnum commissa mari navis vestra jactetur, ubi tanta Deo turbinum, fluctuum, voraginum, scopulorum, monstrorum, Tiphonum copia militat, *ut in spiritu vehementi rumpere possit naves Tharsis?* Sed ultrà progrediamur. Si favillam tectis immittat, nunquid in fumum & cineres abibunt casæ, unde tot lucra capessitis? si contagione greges inficit, nunquid deserta stabunt præsepia, unde tot opes colligitis? si humiditate & putredine flagellat granaria, nunquid fruges marcescent, in quarum abundantia, dum alii fame tabescunt, confiditis, sed esto, signati æris copia ferratis cistis concluса, & durissimi calybis repagulis custodita deliteſcat; satis tamen securitatis spondere vobis non potestis: an non enim DEUS est, qui flagro è funiculis texto accinctus, *mensas nummulariorum evertit?* O vos simplices, ô delusos! unica ab æmulis in vos concitata invidia, una calumnia, una in judicio lis intentata, vobis perdendis par est. An non DEus jure meritissimo sibi illud Prophetæ vendicat, *meum est argentum, meum est aurum*? &, cùm hoc probè sciatis, tam protervè tamen eum offendere præsumitis? Eia, si Principum nonnemo omnes divitias vestras, ut Josephus quondam Ægyptiorum, suæ potestati subjectas teneret, illáque ad libitum vel dare posset, vel eripere, an palàm & apertè vos ejusdem inimicos profiteri stolidissimè auderetis? cur ergo in DEum id audietis? O stupiditatem! O amentiam! O cæcitatem! quia locupletes estis, DEUM offendendi audacia vobis crescit: ego autem hanc ipsam ob causam majori ipsum reverentiâ & honore dignum dico; si enim inopes essetis, levius supplicium mereremini; cùm autem divites sitis & copiosi, graviori longè supplicio subjacetis, ut scilicet ad mendicitatem & inopiam redigamini.

Lib. de anima c. 51.

Psal. 47. 8.

Aggai 2. 9.

IV. Sed demus, DEUM plenam vobis proventuum vestrorum possessionem indulgere; nunquid illorum usu ac fructu privare vos facilè potest? divitiæ, ut philosophia docet, propter se desiderabiles haud sunt, sed propter ea solùm, quæ ex divitiis sequuntur, gloriam nimirum, amicitiam, honores, parentelas, convivia, lusus, voluptates; hæc tamen omnia Divinæ potestati plenissimè subsunt, & ab illa manu dependent, in qua Divus olim Joannes vidit stellas septem, Planetas nimirum, omnis terrenæ felicitatis despensatores. Longum esset, sermocinari de singulis; loquamur de uno solo, quod

Apoc. 1. 16.

reliqua omnia complectitur. Sanitas & valetudo bonorum omnium
c.30.16. fundamentum & basis est: *non est sensus super sensum salutis corporis:* ait Ecclesiasticus; ad quid enim suburbana magnifica, horti, & palatia ad delicias usque exculta, si, lecto cum Rege Asa detenti, eis frui non possumus, ac medicè vivere necesse est? fructus bonorum, quæ mundus habet, non est eorum possessio sed usus; hinc
Eccl. 10. 19. eodem Ecclesiastico judice: *melior est pauper sanus, & fortis viribus, quàm dives imbecillis & flagellatus malitiâ.* Pauper enim valens & sanus exiguo saltem, quod habet, fruitur & gaudet; dives autem infirmus inter opes, quibus abundat, velut Tantalus, torquetur: tametsi ergo fructus sapidissimi arborum vestrarum ramos gravent, vinea floreat racemis dulcissimis, penuaria vestra cupediis abundent delicatissimis; si appetitus prostratus est, si palatum corruptum, si plus nocumenti, quàm voluptatis hi cibi afferunt, cui bono hæc omnia? si acutis caput torquetur doloribus, ad quid litteratura omnis & scientia? doctissimus erat Angelus Politianus, nihil tamen inde voluptatis aut commodi hausit, dum molestissimis, quæ cerebrum affligebant, puncturis confixus, caput parieti allisit: si vorax gangræna pectus arrodit, quid prodest omnis vestra potentia? potentissimus erat Herodes; nec tamen tueri se potuit adversùs vermium morsus, qui viscera ejus depascebantur, unde doloris impatiens ipse sibi cultro præcordia scidit. Quid juvant mollissimis instrati plumis lectuli, grabatum pretiosis sipariis inumbratum, si misero Mecænati similes estis, qui trium annorum spatio, ne unius quidem noctis somnum lassatis ex tam diuturna vigilia palpebris potuit conciliare? Et quid plura? unica febricula fortunatissimum mundi Principem potest miserum reddere & infelicem, ut Augustinus ait: *quamvis humana*, inquit, *gaudia non sint gaudia, tamen qualiacunque sint, aufert omnia ista una febricula.* Edicite! an non languoribus hisce vestrum etiam corpus obnoxium est? Sed sumus, dicetis, juventâ floridi, valetudine prosperâ & firma? quid tum? Athleticum sit vestrum robur: nunquid tamen mulo molimine opus est, ut DEUS illud enervet & prosternat? unico rheumate, unâ fluxione, uno calculo renes exulcerante de illo actum est. Unde ergo tam modicus DEI timor & reverentia, cùm tamen vitæ mortisque sit Dominus? *sanitas in pennis ejus;* leni solùm agitatione, uni illam *Malach. 4. 2.* eripit, & alteri confert, rursúsque huic ablatam in aliam transfert. DEUM immortalem! video terrenos judices subditis suis formidabiles se reddere, positis ob oculos equuleis, virgis, cippis, vinculis, funibus, & ceteris tormentorum instrumentis; Deus autem immenso tristique morborum apparatu circumdatus, sui timorem à vobis extorquere non possit? quamvis identidem amicorum nostrorum corpora, intensissimo doloris sensu ac cruciatu, dentium, stomachi,

mâchi, renum, podagræ, ulcerum, & calculorum exerceri videamus. Certè judicum nullus in reos tam exquisitis suppliciis animadvertit; præfixum saltem à lege terminum habent eorum tormenta, & paucarum horarum spatio absolvuntur; quæ autem Deus infligere potis est, nullis annorum limitibus circumscribuntur, suâque diuturnitate nonnunquam adeo intoleranda evadunt, ut plurimi mortem sibi violentam inferre, quàm cruciatum vitæ tam diuturnum ferre maluerint: scimus, id Titum Aristonem & Silium Italicum feciſſe, quos Plinius Junior, quamvis immeritò, summis propterea encomiis afficit. Speusippus Philosophus, paralysis doloribus impar, seipsum interemit; idem exemplum secutus est Orator Portius, ut lentas quartanæ molestias evaderet; idem fecit Clæonæus Timanthes, qui morte voluntaria diuturnos languores redemit; Sesoster Rex oculorum suorum orbitatem indignatus, omne sibi lumen illatâ morte sponte extinxit: nostrâ etiam ætate Antonius Quernus, Poëta non inamœnus, interno viscerum dolore excruciatus forficis ictu sibimetipsi ventrem secuit. Si ergo Deo tantâ morborum varietate, illatas sibi injurias vindicare, tam facile est, an non insignis stupiditatis est, tam perfrictâ in eum petulantiâ bacchari? Credo ego, multos sibi imaginari, se esse temperamenti tam sani, atque ex massa adeo robustâ concretos, ut vulgaribus mortis telis sint impenetrabiles, ac periculi securi, nisi DEUS pestem immittat, qualis Philippi Francorum Regis tempore Germaniam depopulata est, eâ veneni atrocitate, ut aves contagionis horrore è nidis, feræ è spelæis, è foraminibus terræ serpentes profugerint, & homines intra viginti quatuor horarum spatium unà cum fætenti sudore, per apertos corporis poros fluente, animam exhalaverint: verùm non est opus tanto molimine, Auditores, non est opus! nunquid enim celeberrimo illo Babyloniæ Colosso fortiores estis? & illi tamen diruendo lapillus parvulus suffecit. Optarem ego hodie, ut cujusvis nostrûm corpus pellucidum, & crystalli instar diaphanum foret, ad distinguenda minutim innumera ossa, musculos, nervos, venas, fibras, arterias, & cartilagines, è quibus humani corporis fabrica consurgit; quis vestrûm non exhorresceret, si videret, quàm facile DEO sit, structuræ, è tot minutis partibus coagmentatæ, ordinem & symmetriam turbare? Ridebitis fortassis, memores fatui illius, qui corpus sibi vitreum esse credidit, pluribus propterea annis mollibus in plumis eodem corporis situ cubare, & procul ad se accedentes rogare solitus, ne propiori accessu in se impingerent, & vitream membrorum suorum compagem frangerent; ego verò potiori jure queror, verè nos vitro esse fragiliores, & tamen robur æri campano simile aut firmius inaniter jactare. Sapienter advertit Augustinus, vitrum naturâ quidem fragilissimum esse, si tamen probè custodiatur, longam ferre ætatem: *tantâ fragilitate custodita durant* Hom. 18. inter. 50.

rant per sæcula; cùm tamen homini, quâcunque cautelâ adhibitâ, perundem sit. Horrorem incutit, quod de illo Legum & Jurisprudentiæ oraculo Baldo narratur, qui, cùm catello, quem ut delicias suas in sinu fovebat, blanditus osculum daret, morsu ab eodem exceptus est, & tantillo è vulnere in furias actus subitò concedit, & expiravit. O temerariam sanè hominum superbiam! qui irritare DEUM audent, cui usque adeo facile accidit,
Job.15.13. eos in momenta delere. Quid *tumet contra Deum Spiritus tuus?* liceat cum Jobo dicere: nunquid unica piscículi spina Tarquinio Romanorum regi vitam eripuit? pilus unicus cum lacte haustus Fabio? racemi acinus Anacreonti? musca potui mixta Adriano quarto supremo Ecclesiæ Præsuli? unica aciculæ punctura Luciæ Marci Marcelli filiæ Principi? Tu autem, insensate! Eum, cui tanta potestas est, nec honore, nec timore, nec reverentiâ prosequeris? *& DEUM*, verba sunt Danielis prophetæ pun-
Dan.19. gentissima, *& DEum, qui habet flatum tuum in manu sua, non glorificâsti*! Memini me legere, Barbarum quendam Munutamam nomine, Vasco Nugnesio, inclyto illi Indiarum domitori, falsò delatum esse, velut læsæ majestatis reum; tentavit miser necquicquam ad se purgandum, quidquid mortis timor dictaverat: tandem, quasi peroraturus, ad Ducis pedes se abjecit, manúque ejus gladii capulo reverenter impositâ, dixit: tunc credere aut suspicari possis, tantum me scelus in te tentâsse, aut cogitâsse, cùm tamen te videam tam crudeli acinace accinctum, qui ictu unico hominem dividat medium? Sic natura ratiocinari barbarum docuit; nec enim credibile videbatur, hominem, qui more gentis nudo corpore, & non nisi ligneo ense armatus incessit, ausurum lacessere illum, qui ferrum & calybem rotaret. Ah Christiani! quid respondetis? Vobísne Deum irritandi animus sit, quibus apprimè perspectum est, quantum vos inter, vilissimos terræ lumbricos, & Deum, qui absolutissimus Dominus est, discrimen intersit? non ille tantùm gladium ad latus pendentem gerit, sed quidquid fulminum nubes abscondit, quidquid antra & spelæa ferarum nutriunt, quidquid toxici latet in herbis, quidquid est gurgitum in profundo maris, quidquid flammarum in Vesuvio ac Æthna exardescit, tot arma gerit fastui vestro retundendo; & hunc non formidatis? an armis hisce elidendis clypeum fortè & parmam obtendetis? si uni febriculæ, uni fluxioni, gangrenæ, aut stillæ apoplecticæ imperat, actum est de vobis; quid ergo fiet, si manum fulmini, tonitruis, turbinibus, & terræ concutiendæ admovebit? an inanem vilissimi homuncionis fastum infringere non poterit, qui nutu unico vastos montes in pulverem disjicere, maria siccare, solis splendorem extinguere, totámque tellurem in nihilum redigere potest? Verissimè dixit Jobus, *vidi eos, qui operantur iniquitatem, flante DEO periisse*: Job.4.9.

adver-

advertite ; non ait : *fulgurante*, nec *fulminante*, sed *flante*; si enim DEO placitum, fuerit, uno nos oris halitu
Isaiæ 11.4. difflabit : *spiritu labiorum suorum interficiet impium.*

V. Nec ille absolutissimus duntaxat vitæ Dominus est, eámque unico oris sui halitu, *spiritu labiorum suorum*, difflare potest; sed etiam id executioni dare potest modo ac tempore penitus insperato, cúmque id minimè suspicamur. Rectè observat Tertullianus, Deum, dum homini mortem intentat, semper quidem se formidabilem reddere, tunc autem præcipuè, cùm mors nos occupat, quando vita maximè esset in votis: *multò enim violentior mors est*, inquit, *quæ tunc mori affert, cùm jucundius est vivere, in exultatione, in honore, in re-*
Lib. de anima c. 42. *quie, in voluptate.* Ut quid ergo, juvenes lascivi & indomiti, alienæ castimoniæ insidiando DEUM tam graviter lacessitis? cur vos avari & eucliones, accumulandis per fas & nefas nummis intenti? cur vos ambitiosi, honoris fumos captando ? cur vos, parentes improvidi, stabiliendis parentelis ac familiis? cùm tamen ille telam intentionum vestrarum, quam tanto studio texitis, unico ictu intercidere possit, cum totius tam laboriosæ texturæ jacturâ. Quis satis explicet, quantum laboris quondam insumpserit Bibulus, Senator Romanus, ut ad triumphum pertingeret, quantos exterorum, bello lacessitos, de vitæ statione dejecerit, quot non telis veneno illitis sustulerit, quantos acutis confodent mucronibus: sed ecce, dum spei suæ apicem attigisse se credidit, modum Deus invenit, ejus consilia evertendi: nec multis opus erat impensis; mortem ad Capitolii limina constituit, non romphæâ accinctam, aut telis instructam, non balistis & catapultis formidandam, sed unâ tecti tegulâ vel imbrice armatam: tecti tegula? enimverò, tecti tegulâ, quæ Bibuli, Capitolii limen gloriosè subeuntis, allisa capiti in curru triumphali sedentem occidit, atque una laurum in cupressum, tripudia in luctum, plausus & acclamationes in lessum & næniam convertit. Unde ergo, ô peccatores ! tantæ potentiæ tam modicus in vobis timor est, ut eam non solùm liberrimè irritare, sed eidem etiam superbè insultare, audeatis? illorum vastigiis insistentes, de quibus Jobus ait : *Audacter provocant Deum !* Ego, ut veritatem vobis ingenuè profitear, causam tantæ securitatis studiosè inquisivi, sed pace vestrâ invenire hactenus, etiam post longam indaginem haud potuit. Videor tamen, ex impiorum numero aliquem respondentem audire: frustra te fatigas; nos ipsi hujus rei causam tibi aperiemus : & nobis initio formidabilis visa est DEI potentia, quam usque adeo hactenus exaggerâsti, neque irritandi eam nobis animus fuit; sed experientia nos fecit audaces; patrato enim primo flagitio, nihil infortunii experti sumus; subinde animosiores facti scelera sceleribus cumulavimus, à stupris in incestus, ab odio in vindictas, à linguæ licentiâ in blasphemias nos præcipitavimus; & tamen etiamnum vivimus,
Job. 12. 6.

opibus abundamus, longam liberorum seriem numeramus, copiosos amicos clientes habemus, ipsimet æmuli & inimici nos reverentur: cur ergo timeamus illam potentiam, quæ, quantumvis fortè aliis, nobis tamen minimè timenda videtur? Quid? vobis minimè timenda? O DEUS hunc tui contemptum dissimulas? hanc arrogantiam audis, & sustines? heu fructum longanimitatis tuæ! *Indulsisti, Domine, indulsisti*; sed quo æmolumento? *nunquid glorificatus es?* Imò contraria omnia! &, ut Isaiæ verbis utar, *Elongâsti omnes terminos terræ.* Ubi ergo morantur fulmina, quibus innoxia turrium cacumina, & templorum tholos nequidquam feris? in impios potiùs ea dirige ac torque: quorsum enim jubes, sacros oratores tui potentiam brachii populis annuntiare, si eam non manifestas, nósque pudore confusos, ac velut mendaces Auditorum ludibrio prostituis? Condolere jam possum prophetis tuis, Jonæ & Jeremiæ, quòd tuis imperiis refractarios se ostenderent, ne scilicet populorum fabula, & gentium ludibrium fierent. Credebam equidem, me hodiernâ die salutarem Nominis tui timorem & reverentiam Auditorum animis ingenerâsse; sed video iis crevisse audaciam, tuæque bonitatis noxiam eos fiduciam concepisse; ego autem, qui totâ die cum Propheta *vastitatem clamito, vastitatem*, stabo delusus, & Auditorum sibilis explodar. Sed, ô me fatuum! qui DEO delirus obloquor, cujus providentiâ & sapientissimâ dispositione omnia gubernantur! Eja peccatores! ultrò vobis permitto, quod objicitis! nullas hactenus DEO pœnas dedistis; felices vivitis & fortunati: quid ergò? an minùs propterea vobis timendus DEUS? O sequelam falsissimam! nego illam, & pernego; quin ex hoc ipso infero, vos Ei plus timoris & reverentiæ debere. Audite, quid dicam; & ego noxium vobis errorem eximam, vósque evidenti ratione convincam. Quòd DEUS hactenus in vos pro meritis non animadverterit, duabus de causis accidisse credendum est, quòd scilicet aut condonaverit; vobis pœnam, aut quòd distulerit; alterutrum enim ex his duobus affirmare necesse est. Fingamus condonâsse: tantò ergo magis timendus est Deus; quantò enim facilior hactenus in concedenda venia fuit, tantò inclementiùs eam deinceps negabit, nam patientia irritata in furorem converti solet. Misericors est DEus, sed unà est justus: *Dulcis & rectus Dominus*: cùm ergò Clementia suo hactenus officio functa sit, suas etiam Justitia partes implebit: *quale enim est, ut DEus præcepta constituat, non executurus; ut prohibeat, non vindicaturus?* clamat Tertullianus. Quis Principum est, qui nunquam puniat, & semper condonet? certè moderatus rigor custos est legum, obsequii exactor, innocentiæ tutor, & basis regnorum: & quemadmodum largiri interdum veniam, est clementiæ & pietatis argumentum, ita nunquam punire, ignavi animi signum est: quantò ergò plura tibi Deus indulsit, tantò magis eum time.

Psa. 16. 25.

Ps. 24.

Contra Marcionem.

Jer. 20. 8.

me. Quòdsi Deus non condonavit, sed solùm distulit debitas peccatis tuis pœnas, ut eas vel in futura, vel in præsenti adhuc vita, citiùs aut seriùs exsolvas, hæc mora vindictæ neutiquam temeritatis, sed timoris materiam tibi præbet; timendum enim meritò est, ne fræna furori suo laxet, omnémque suam indignationem uno velut impetu, torrentis instar in te effundat. Heu quàm terribilis erit Divinæ Justitiæ furor, toto tunc pondere capiti
Isa. 28. 15. tuo incumbens? *quasi flagellum inundans.* Cavete igitur, cavete! ne lenta divinæ dexteræ mora temerarios vos reddat & audaces, sed humiles potiùs, pavidos & caudos. Si secus feceritis, rupto tandem aggere exundabit Divina Nemesis, ut Ecclesiasticus loquitur: *Quomodo Cataclismus aridem inebriavit, sic ira Domini gentes, quæ non exquisiverunt illum, hæreditabit.* Et quando tandem furoris impetum usque adeo horrendum in vos exonerandum existimatis? Dicam, sed quiescamus tantisper, nec longiori sermone vobis tædium pariam. Vos interim alteri sermonis parti vacuas aures servate, quæ, ut spero, non inamœna, nec ingrata vobis erit.
39. 28.

PARS ALTERA.

VI QUodnam sumendæ de impio vindictæ, tempus DEUS determinaverit, nemo sanè certâ conjecturâ assequetur; quò tardiori, eò gravipri manu ferit: Hoc à secreto Dei judicio dependet, cujus notitiam
Act. 1. 7. sibi soli reservavit: *Quæ Pater posuit in sua potestate.* Hac de causa veteres dicere solebant: *Dii laneos pedes habent.* Tam inobservati enim immi- Paræmiographi Gr.
nent, ut eorum adventum nullâ diligentiâ prævertere possis. Si tamen, ut agnovit Hieronymus, *de præteritis futura noscuntur*; horam si non certam, saltem à certa non multùm distantem statui posse existimo. Perspectum vobis esse arbitror modum illum mirabilem, quo Civitas Hierichuntina à Josue fuit expugnata: Ex Ducis imperio Arca fœderis civitatis mœnia septem diebus matutino tempore obibat, præcedentibus in fronte armatorum agminibus, populo inermi inter festivos turbarum ac lytuorum, quos sacerdotes inflabant, clangores ponè subsequente, usque dum dies septima illuxit, quâ, eodem tubarum sonitu perstrepente, tandem muri conciderunt, & urbs capta est. Hunc successum, cunctis notissimum, finite, quæso, more meo contempler, & expendam. Cùm primâ die obsessi Hierichuntis incolæ instructam hanc aciem ordine suo procedentem è muris spectarent, cùm tubarum clangorem auribus acciperent, quo terrore consternatos fuisse miseros existimatis? an non dispertienda jamjam in turmas agmina ad assultum expedita, móxque in munimentis comparitura putaverint? cùm verò tantum apparatum nullo successu evanuisse intuebantur, an non ex metu respirâsse, & animos resumpsisse creditis? cùm secundâ die eandem pompam instituì cernerent; obsessorum timor in admirationem versus est, neque capere poterant, quo fine tam insolitos vanósque

nósque strepitus hostis concitaret. Die tertiâ admiratio in risum & cachinnos abiit, cùm frequenti jam experientiâ nôssent, cassa brutáque esse fulmina, quæ hostis minaretur. Quartâ, quintâ & sextâ die, cùm animi crescerent obsessis, vos mihi risus, ludibria, sannas, sibilos & clamores cogitate, qui è murorum ambitu audiebantur! Dixerint enimverò: festivus sanè est hic tubarum concentus; novum hoc scilicet stratagema, non machinarum vi, sed inani sono munitissimas velle urbes expugnare! Eja! clangite alacriter; nos ad musicam vestram choros ducemus. Num fortè strepitu nos terrendos esse arbitramini, quos arma non terrent? erratis insani; nolite nos stupidas volucres credere, quæ fragore & strepitu consternatæ decidunt. Eja! si animus vobis est, ponite tubas, manum capulo admovete, & tum milites vos esse credemus. Hunc in modum è muris & propugnaculis obsessos obsidentibus insultâsse verisimile est; & si unquam vel formido minor, vel risus effusior erat, id die septimâ crediderim accidisse, postquam tot jam securitatis argumenta præcesserant. Sed ecce! illo ipso temporis articulo universalis mutorum ruina incubuit: *Septimo circuitu clangentibus tubis muri illicò corruerunt.* Vos ipsi nunc judicate, num tristis magis, magisque inexspectata hæc strages accidere potuerit. Adhuc infelicibus risus natabat in labris, cùm repentè labi mœnia, præcipitari turres, propugnacula inclinari, omnia ruinis involui, audiri morientium gemitus, crepare ictus, hiare vulnera, discerpi omnia, confuso clamore & ululatu miscere cuncta viderunt. Interea hostilia Israëlis agmina, aperto per murorum ruinas libero accessu, per obsessorum cadavera, priùs sepulta quàm mortua, in Urbem penetrant, intorquent lanceas, stringunt acinaces, occupant vias, irruunt in domos, civiúmque reliquias, nullo veniæ loco concesso, trucidant ac mactant, urbe tota ad extremam usque internecionem deletâ.

Josue 6. 20.

VII. Ad propositum modò redeamus, Auditores: paulò antè ex me scire desiderâstis, & quando tandem impii ruinâ supremâ occupandi sint? respondeo cum Propheta Isaia: quando minimè cogitabunt: *Subitò, dum non speratur, veniet contritio eorum:* convenit enim, tunc præcipuè Deum injurias suas ulcisci, quando sui securi, aut minas explodunt, aut Divinæ potentiæ illudunt, in vitiorum veterno, velut profundo somno consopiti. En igitur, Zelosi sacerdotes Divini Verbi tubam inflant, obstinatum humani cordis propugnaculum obsident, clamant, insonant, minantur, exterminium annuntiant: *Clama, ne cesses, quasi tuba exalta vocem tuam, & annuntia populo meo scelera eorum, & domui Jacob peccata eorum.* Impii cùm primò perorantem audiunt, terrore consternati arma sacræ orationis arripiunt, Divinorum Sacramentorum clypeo se obtegunt, ut ruinam imminentem effugiant; cùm autem innoxiè evasisse se vident, & easdem è cathedris minas ingeminari audiunt, timore in admiratio-

Isa. 30. 14.

Isa. 58.

rationem verſo: ecquid tandem, muſſitant intra ſemetipſos, clamores hi Stentorei ac inanes, in dies nobis ingeſti? cùm tertiò eandem ſibi cantilenam occini intelligunt, admiratio mutatur in riſum, riſus in contemptũ, contemptus in temeritatem, temeritas in aperta ludibria & ſibila, paſſimque in conventiculis, & domibus oratores ſacros cum cachinno explodunt: *Audiunt ſermones Domini*, Ezechiele teſte, *& in canticum oris ſui vertunt illos*, quin in indiſcretum eorum Zelum aculeatis criminationibus invecti; audiſtis, inquiunt, quàm bene buccinator iſte hodie tubam inflaverit? & quò tandem collimant hi Stentores? an ut clamoribus, & corporis geſticulationibus nos terreant? credat illis, qui volet; ego rideo fabuloſas eorum minas, videóque, antiquam illos cramben recoquere, eosdem modulos repetere, omniáque clamoribus ad tædium & nauſeam uſque ingeminatis abſolvi. Ubi ſunt calamitates, & malorum Iſaias, quam minantur? *Ubi eſt Verbum Domini, veniat!* ubi morbi, ubi egeſtas? nos pinguiori Minervâ, & meliori virium robore valemus, quàm ut fidem illis tam facilè abſtruamus. Eja miſeri & infelices! bene eſt; exſpectate tantisper, exſpectate, & experiemini, hanc ipſam eſſe horam, quæ vobis erit ſuprema. Cùm incredulitas veſtra pertinaciæ apicem attigerit, tunc ſerò nimium cognoſcetis, quid ille tubarum ſonitus ſibi voluerit; dum riſus vobis adhuc in labiis natabit, Dei in vos ira incumbet, túncque ineluctabili ruinâ oppreſſi, nequidquam clamabitis; heu nos perditos! ecce ſanguinem, ſtragem, excidium, deſolationem, incendia, peſtem, mortem! & hos inter ululatus attoniti vitæ finem facietis, damnati propè citiùs, quàm extincti. An fidem dictis negatis? Oeyùs ſacrum Codicem arripite, & Divina oracula auſcultate: Balthaſar Chaldæorum rex, dicite, quandonam fatalis in pariete manus indicio mortis nuntium accepit? nonne tunc, cùm illum minimè exſpectaret? aſſidebat enim menſæ opiparæ, concubinarum coronâ cinctus, vinúmque ex iis ipſis vaſis libabat, quæ quondam è Templo Dei ſacrilego furto abſtulit, Nabuchodonoſor Babylonis Monarcha, quandonam vocem cælitùs allapſam ſibíque tam funeſtam audivit, quâ ad beſtias & ſilvas damnatus eſt? nunquid cùm minimè ſibi timeret, & inter aſſentatorum turbas, Regni ſui magnificentiam ſuperbè jactaret? Antiochus Syriæ Rex, quandonam morbo illo execrabili divinitùs percuſſus, & in deſperationem actus eſt? nunquid cùm ſuî ſecurus faſtúque tumens, conſcenſo curru Hierololymæ immineret, ſanctæque illi Urbi excidium minaretur, Sennacherib Aſſyriorum Dominus, quando Angelica manu percuſſus, ac cum toto ſuo exercitu delectus eſt? nunquid cùm ſtolidâ arrogantiâ inflatus divinæ potentiæ inſaltaret, quaſi verò Hieroſolymam è manu ſua, tot aſſuetâ triumphis, eripere non poſſet? Jezabel Iſraëlis Regina, quandonam intentatas ſibi à DEO minas, quòd à canibus devoranda eſſet,

Ezech. 33. 31.

Dan. 4. & ſeq.

2. Mach. 9.

Jerem. 17. 15.

4. Reg. 19. 45.

4. Reg. 9. 30.

set, adimpleri experta est? nunquid cùm excluso, aut suppresso omni Dei timore, ad palatii sui fenestras superba consisteret, & iniquam Principatûs possessionem novi conjugii fœdere stabilire cogitaret. Atque ita, si totum illorum catalogum evolveritis, in quorum capita irritati Numinis furor gravius incubuit, id tunc accidisse invenietis, cùm aut improvidi id minimè timerent, aut temerarii & arrogantes Deo illuderent. Nunquid & nobis æquè tristis interitus exspectandus est, si pari insolentiâ DEUM provocare audemus? minatur Apostolus: *cùm dixerint, pax & securitas*, pax nimirum de præsenti, & securitas in futurum, *tunc repentinus eis superveniet interitus.* *Thessal. 1. 4.*

VIII. Credamus ergo firmissimè, Deum nostrum non esse DEum stupidum, & imbellem, qualem antiquitas sibi finxit, & ideo potentissimam ejus manum summè esse formidandam, dum videmus, Eum solis armatum funiculis, id est, vilissimo armorum genere, funestam de nobis vindictam sumere posse. Id si huc usque distulit, non decrescere, sed augeri debet ejus timor & reverentia; aut enim condonavit supplicium, & tunc Divina bonitas obsequiis est demulcenda, non irritanda novis flagitiis, ne graviore deinceps manu in nos sæviat; si verò differt vindictam, uberiorem longè trepidandi materiam habemus; periculosæ enim sunt istæ induciæ, solétque plerumque accidere, ut continuata prosperitas, & imaginaria impunitas, oblivionem pœnæ pariat, & peccati contemptum.

SERMO SEPTIMUS.

DIE MERCURII POST PRIMAM DOMINICAM.

Cùm spiritus immundi exierit ab homine, ambulat per loca arida, quærens requiem, & non invenit.

Matth. 12.

I. EAquondam fuêre tempora, Auditores, ubi magnæ fortitudinis argumentum erat, si mortales feris silvestribus, quas vel saltuum latebræ abscondunt, vel pratorum viridaria nutriunt, innoxiè dominarentur, summúmque industriæ credebatur, ursorum ungues, aprinorum dentium falculas, viperarum morsus, scorpionum puncturas evasisse. Præsens, quam vivimus ætas, hanc antiquorum simplicitatem & mentis inopiam ridet; nos enim audaciæ limites ampliùs exten-